

Харченко Надія,
кандидат психологічних наук, викладач кафедри психології
Чорна Тетяна,
студентка факультету соціальної та психологічної освіти I курсу
165 групи Уманського державного педагогічного університету імені
Павла Тичини, Україна

ЕМОЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ДОШКІЛЬНИКА У ПРАЦЯХ О. ЗАПОРОЖЦЯ

У сучасному суспільстві особливого значення набуває питання модернізації змісту дошкільної освіти, необхідності оновлення її принципів, гуманізації цілей і завдань. Не останнє місце у цьому процесі посідає вивчення особливостей та закономірностей емоційного розвитку дітей дошкільного віку. Вченими доведено, що найбільш сприятливим періодом для розвитку емоційної сфери дитини є дошкільний вік. Проте в сучасній дошкільній освіті довгий час існувала проблема переваги раціонально-логічного аспекту пізнання над чуттєво-емоційним. Як зазначали Л.Виготський і О.Запорожець, лише узгоджене функціонування емоційної та інтелектуальної сфери в тісній єдності може забезпечити успішність будь-яких форм діяльності особистості. Розумовий розвиток тісно пов'язаний з емоційною сферою дитини, світом її почуттів та переживань [1].

Стан емоційного розвитку визнається одним з центральних факторів адаптації та соціалізації дітей, особливо дошкільників, і, як справедливо зазначає О. Запорожець, емоційний розвиток дошкільника є однією із важливих умов його виховання, що підкреслює важливість емоційного переживання дошкільника при взаємодії з соціумом для його особистісного становлення. Формування значної частини емоційного досвіду дитини, зокрема динаміки експресивних дій, адекватності емоційного реагування, розвитку емпатії, саморегуляції, а також виразності особистісних особливостей загальної емоційності, тривожності, сензитивності, фрустрованості відбуваються у дошкільному періоді переважно під впливом взаємодії з дорослими та у процесі ігрової діяльності.

В ігровій діяльності дошкільник набуває найважливіших психологічних новоутворень: пізнання соціальної реальності;

засвоєння функцій і відносин дорослих людей в суспільстві; здатність використовувати уяву для діяльності; засвоєння соціальних мотивів і здатність до довільності у поведінці. З метою розвитку емоційної сфери необхідно передбачити гармонійне виховання різних почуттів і емоцій, а також формувати в дитини необхідні навички в керуванні своїми почуттями і емоціями (гнів, занепокоєння, страх, провина, сором, співчуття, жалість, емпатія, гордість, шляхетність, любов тощо); навчити дитину розуміти свої емоційні стани і причини, що їх породжують. З емоційним благополуччям дитини пов'язана оцінка себе самої, своїх здібностей, моральних та інших якостей, надзвичайно актуальних для подальшої шкільної успішності дитини, її соціальної адаптованості [2].

Однак для детермінації соціальної діяльності оволодіння моральними якостями та соціальними мотивами часто недостатньо. Ще повинен бути сформований механізм емоційної корекції такої діяльності, що надає їй стійкості. Цей механізм найбільш виразно виявляється в ситуації, коли дитина, керуючись соціальним мотивом, активно включається в діяльність, але з часом кидає доручену справу і з захопленням починає гратися та з великим небажанням, після зауважень дорослих повертається до виконання поставленого перед нею завдання. Одним з основних і вихідних новоутворень гри О. Запорожець [1] вважав здатність виходу дитини за межі безпосереднього оточення і орієнтування на більш широкий і менш наочний соціальний контекст. Це досягається завдяки тому, що в грі у наочно-дієвій формі здійснюється моделювання цих різноманітних сторін дійсності з використанням предметних заміників і зовнішніх дій з ними. Водночас емоційна регуляція досягається виникненням негативних переживань, викликаних невідповідністю реальної поведінки бажаній, що ще раз підкреслює актуальність формування емоційної сфери дошкільників у відповідному емоційному середовищі як запоруки їх готовності до шкільного навчання та мотивованої суспільним змістом діяльності.

Список використаних джерел

1. Запорожець А. В. Педагогические и психологические проблемы всестороннего развития и подготовки к школе старших дошкольников / А.В. Запорожець // Дошкольное воспитание. – 1972. – Т. 4. – С. 37-42.

2. Харченко Н. А. Формування екосвідомості та розвитку особистості / Харченко Н. А. // Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінги: Всеукраїнська науково-практична конференція (30 травня 2017 р.) : тези доп. / Відп. Ред. Г. М. Ржевський, Н. А. Харченко. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – С. 49.